

Orvosi ülések

● DM-információ

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Tudományos Ülések Bizottsága és a Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottsága a jövő héten három tudományos ülést rendez az akadémiai bizottság székházában. Az első a neurológiai munkabizottsággal közösen szervezik, és március 16-án 16 órakor tartják a volt központi kutatólaboratórium, a mai Ideg- és Elme-gyógyászati Klinika Alzheimer-kór kutatócsoportja alapításának 40 éves, Kása Péter professzor vezetői tevékenységének 25 éves jubileuma alkalmából. Másnap, 17-én ugyancsak 16 órakor kezdődik tudományos ülés, amelyen a szegedi orvos-egyetem oktatói és kutatói tartanak előadásokat. Március 19-én 16 órától pedig a „Training Program in Neuroscience” elnevezésű TEMPUS programmal közösen szerveznek ülést, amelyen az előadásokat angol nyelven tartják. Az előadók közül ketten a göttingeni Georg-August egyetemről érkeznek, a többi felszólaló a SZOTEn dolgozik.

Korányi-fórum

● Munkatársunktól

Idén második alkalommal rendezi meg a budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem Korányi Frigyes Szakkollégiuma a Korányi Frigyes Tudományos Fórumot április 23-24-én. A fórum célja, hogy előadói lehetőséget nyújtson fiatal kutatók, klinikusok és TDK-s hallgatók részére, biztosítva a tudományos kapcsolatteremtés lehetőségeit is. A szakkollégium nemcsak szóciális szolgáltatásokkal, hanem a szakmai képzés és önképzés lehetőségeinek megteremtésével, magas szintű szakmai előadásokkal és ehhez kapcsolódó vitaestek szervezésével próbál közéleti az angolszász college-rendszerhez.

A tudományos fórumon tavaly negyvenhárom előadással és ötvennégy poszterrel vettek részt tudományos diákköri tevékenységet folytató hallgatók és doktórandsz képzésben részt vevők, többek között a négy orvosegyetem képviselőiben. Az előadások magas színvonalát elismerve a legjobbak tudományos munkájának az Orvosi Hetilap ad helyet. Idén bővül a résztvevők köre: a medicina és a rokon természettudományok fiatal művelőinek szeretnének teret biztosítani, akik hazai egyetemeken, illetve a határon túli magyar egyetemeken tanulnak vagy tanultak.

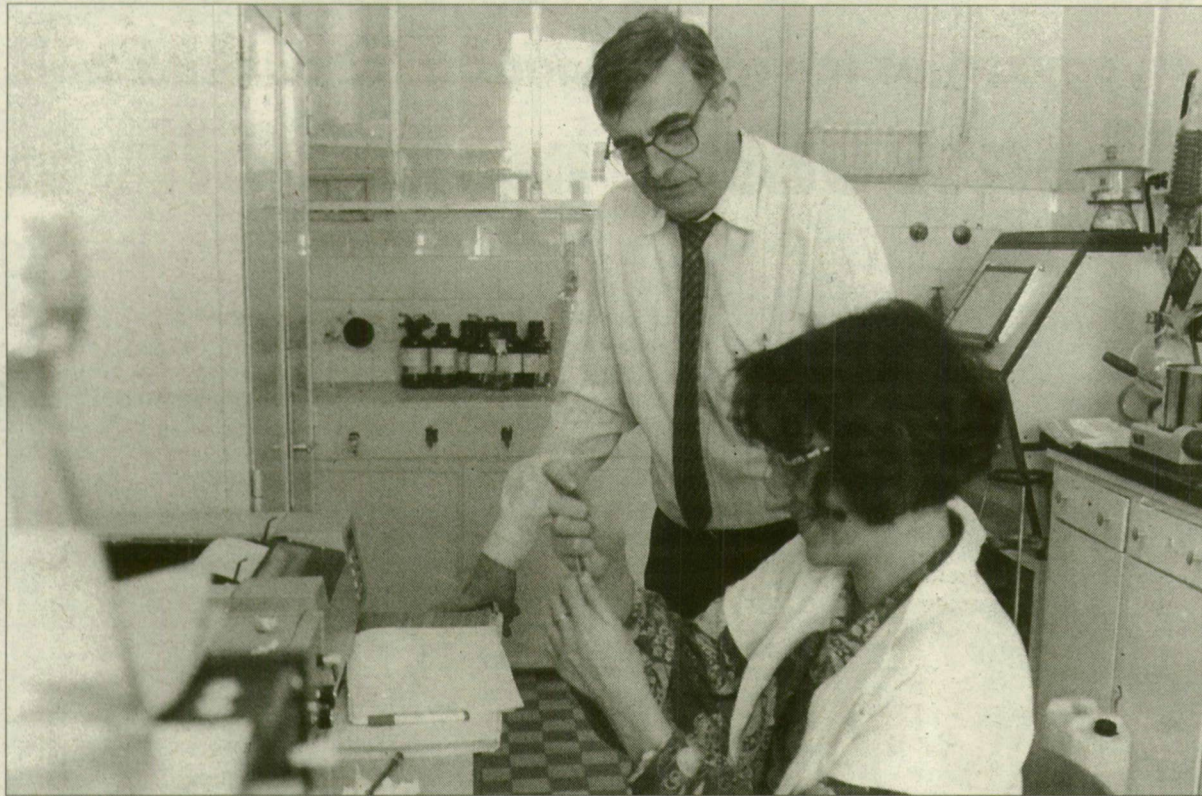
A fórum nyelve magyar és angol. A szekciók vezetésére nemzetközileg elismert professzorokat kértek fel. Összesen négy szekcióban tizenkét-tizenkét előadás hangzik el. Az absztrakok leadási határideje március 15.

Nyári egyetem

● DM-információ

A Magyar Ösztöndíj Bizottság pályázatot hirdetett az oktatási, tudományos és kulturális államközi egyezményekben biztosított 1999. évi finnországi és olaszországi nyári egyetemi ösztöndíjakra. A pályázatokat júni-

● Negyvenéves a szegedi gyógyszerészkar Gyógynövény- és drogismeret

Dr. Máthé Imre intézetvezető: a drog nem azonos a kábítószerrel. (Fotó: Nagy László)

Negyvenedik születésnapját ünnepli ebben a szemeszterben a szegedi gyógyszerésztudományi kar. Az évforduló alkalmából bemutatjuk e négy évtized szereplőit. Sorozatunk második részében dr. Máthé Imrével, a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet vezetőjével beszélgettünk.

– A félreértések elkerülése végett először azt szeretném tisztázni, hogy a „drog” a mi szóhasználatunkban nem azonos a kábítószerrel. Drognak nevezünk minden olyan növényt vagy növényi részt, amelynek közvetlenül vagy feldolgozott formában gyógyító hatása van. A szaknyelvben tehát drognak minősül a kamillavirágzat is.

● Folytassuk tovább a fogalmak tisztázását. Mi számít gyógyszernek?

– Az olyan készítmények, amelyek gyógynövényeket tartalmaznak vagy amelyeket gyógynövényből vagy gyógynövény-részből kivonatolnak. Ezek tehát már többnyire feldolgozott tartalmazzák a gyógynövények meghatározott komponenseit. Más néven „gyógyszernek nem minősülő gyógyha-

tású készítményeknek” hívjuk őket. Piacra kerülésük feltételei enyhébbek, mint a gyógyszereké, klinikai vizsgálatokat például nem írnak elő bizonyos gyógyhatású készítmény esetében. A már elkészült, de el nem fogadott gyógyszertervényt várhatóan átrendezi ezeket a kategóriák. Az Európai Unióhoz való csatlakozás ugyanis megköveteli a szigorítást, a gyógyszertermékek fokozottabb ellenőrzését.

● Sokan azt mondják, a túlzásba vitt gyógyszeréssel szemben bizonyos esetekben jobb lenne természetes szereket, gyógynövényeket és -kivonatokat alkalmazni.

– Számos esetben bizonyos gyógynövények valóban alkalmazhatók és alkalmazandók. Ám más esetekben a gyógynövényekre hagyatkozás súlyos következményekkel járhat, ha az orvosok által előírt gyógyszerterápiát kívánjuk helyettesíteni. Figyelembe kell venni azt is, hogy a gyógynövények sem mindig teljesen ártalmatlanok. A növényt érheti olyan szennyeződés, amely befolyásolja a hatását. Az új gyógyszerkészítmények kidolgozásánál

ügyelni kell arra, hogy mit, milyen mennyiségben tartalmaznak, és milyen ezeknek a komponenseknek a hatása hosszú távon. Volt már példa arra, hogy széles körben alkalmazott gyógynövényekről kiderült, hogy hosszú távon mérgezőek, májkárosodást okoznak.

● Mi a szerepe az intézetnek a gyógyszerész-képzésben?

– Viszonylag kis intézet vagyunk, 18-as létszámmal, ebből 11 diplomás dolgozóval. A gyógyszerészi növénytan, a gyógynövény- és drogismeret tárgyak oktatásáért, valamint a gyógynövények ipari feldolgozása és a gyógyszertermékek című, válasszható szakirányokért vagyunk felelősek. A gyógyszerészi növénytan tárgyat oktatását 1992-ben vettük át a tudományegyetemtől. Folyamatban van doktori programunk akkreditációja: a farmakognózia főprogramban növénytan, kémia és növényhasználat témacsoportok lesznek. A program beindulásával párhuzamosan más posztgraduális képzési formában, például a gyógyszerész-továbbképzésben is részt veszünk. 1988 óta angol nyelvű oktatás is folyik.

● Milyen kutatás folyik az intézetben?

– Kutatási tradíciónak tekinthető a növényi hatóanyagok izolálása, szerkezetmeghatározása, emellett a növényanalitikai kutatások is előtérbe kerültek. Az izolálás területén az intézet országosan is meghatározó szerepet játszik. Az utóbbi években három kutatási programot érdemes kiemelni. Az első a hazánkban honos vagy meghonosítható növények hatóanyagainak, termékeiknek összehasonlító értékelése. A második a biológiailag aktív növényi anyagok izolálása és szerkezetvizsgálata, a harmadik az ipari hasznosítású növényi kivonatok fitokémiai értékelése.

● Kapnak ipari megrendeléseket?

– Sajnos, egyre kevesebbet. Korábban a magyar gyógyszeripar komoly megrendelőnek számított, de a hazai gyógyszergyárak külföldi tulajdonba kerülésével leszűkült a megrendelői kör. A készülő gyógyszerterv miatt most ismét érezhető az analitikai megbízások számának növekedése.

Keczer Gabriella

● A résztvevők francia oklevelet kapnak

Logisztika a SZÉF-en

A múlt hét végén az országban egyedülálló logisztikai képzés kezdődött a szegedi élelmiszeripari főiskolán. A tanfolyam végén a résztvevők Franciaországban akkreditált oklevelet kapnak.

A SZÉF most induló egy éves logisztikai programját két Metz-i intézmény, a Nemzetközi Logisztikai Főiskola és a Nemzetközi Kereskedelmi Főiskola közreműködésével dolgozták ki. Az országban tartalmát tekintve egyedülálló képzés célja, hogy úgy mutassa be a logisztika területét, mint amely szorosan kapcsolódik a vállalat többi funkciójához; az árubeszerzéshez, a termeléshez vagy a marketinghez. A képzésen megszerzett tudás birtokában a hallgatók képesek lesznek

felmérni a logisztikai döntések kihatását a vállalat teljes stratégiájára. A tanfolyamon a hallgatók elméleti és gyakorlati tudást kapnak egyrészt az elemzés módszereinek elsajátítása segítségével, másrészt a különböző gyakorlati eszközök megismerésével és kezelésével. ovábbi célja a képzésnek a logisztikai műveletelemzés módszereinek elsajátítása a termelési, a szállítási és a nemzetközi logisztika területén.

A tanfolyam két-három napos konzultációból áll, havi két-három alkalommal. A konzultációkat francia és szegedi oktatók közösen tartják. A szegedi oktatók a JATE, a SZÉF és a Központi Élelmiszeripari Kutatóintézet munkatársai közül kerülnek ki. A tananyagban a teljes körű logisztika, a logisztikai tanulmányok módszer-

tana, az ipari logisztika és a termelési folyamatok irányítása, a szállítmányozási logisztika és fizikai elosztás, a nemzetközi árucseré, a logisztika és minőség, valamint az információs rendszerek szerepelnek. A tanfolyamon élelmiszeripari és szolgáltatási cégek munkatársai vesznek részt. A tanfolyam végén a hallgatók Franciaországban akkreditált oklevelet kapnak.

A képzéssel kapcsolatban Szabó Gábor főigazgató elmondta, hogy a tanfolyam a francia háttér ellenére figyelembe veszi Magyarország sajátos gazdasági helyzetét és méretét. A kurzus során elsajátított ismeretek lehetővé teszik a hallgatóknak az egyes logisztikai ágak felé történő orientálódást. A képzés gyakorlatias jellege felkészíti a hallgatót arra, hogy elvégezze a beszerzéssel, a

termelés tervezéssel, a raktározási és rendeléskészítési optimalizálással, az országos és nemzetközi áruelosztással kapcsolatos műveleteket. A képzésben résztvevő hallgatóknak képszenek kell lenniük arra, hogy elemezze a vállalati logisztikai helyzetét, azonosítsa az esetleges működési rendellenességeket, megoldási javaslatokat készítsen és valósítsa meg. A főigazgató kiemelte a logisztika fontosságát a gazdasági átalakításban és a nemzetközi nyitásban. A logisztika ugyanis lehetővé teszi a költségek csökkentését, a vállalati eredmény növelését, és nagy szerepet játszik a vállalati szolgáltatás minőségének javításában és biztosításában. A főiskola tervezi a logisztikai posztgraduális képzés elindítását is.

K. G.

● Egy szegedi kötet sikertörténete

A szimbólumok tárháza

Egy nemrégiben megjelent, szegedi egyetemisták által írt kötet meghódította a magyar könyvpiacot. A Balassi Kiadó által gondozott Szimbólumtár című könyv néhány hét elteltével felkerült a Magister akadémiai könyvesbolt sikerlistájára. A kötetet Pál József, a JATE Olasz Tanszékének vezetője, jelenleg a Római Magyar Akadémia munkatársa, és Újvári Edit, a Modern Magyar Irodalom Tanszék másodéves PhD-s hallgatója szerkesztette. Utóbbival beszélgettünk a kötet születéséről.

● Minden kutatónak, aki a kultúra jeleivel és jelképeivel foglalkozik, álma egy jelképtár összeállítása, ami nem kis munka. Önök hány évet dolgoztak a Szimbólumtáron?

– 1989-ben kezdtük el a könyvben szereplő, mintegy hétszáz szócikk kidolgozását.

● Kik írták ezeket?

– A szócikkek többségét szegedi egyetemi hallgatók írták. Néhányan, a letehetősebb és legkitartóbb szócikkíróink közül hatvan-hetvenet is kidolgoztak. Az egyetemisták mellett nagy munka hárult a lektorokra és a szerkesztőkre is, ugyanis ellenőrizniük és egységesíteniük kellett az adatokat, illetve a szócikkeket. A lektorok közül sokat köszönhetünk Tegyei Imrének, a JATE Klasszika-filológiai Tanszék docensének, aki precíz munkája során még ötleteket is adott a szerkesztőknek. Ő javasolta például a címszavak belső struktúrájának változtatását. Köszönetet illeti Fried Istvánt, a JATE Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék professzorát, aki a tanszék könyvtárszobáját bocsátotta rendelkezésünkre. S ha már itt tartunk, Borus Juditot és Ruttkay Helgát, a Balassi Kiadó két szerkesztőjét se felejtjük ki a sorból, akik a végső szerkesztési fázisban rendkívül lelkiismeretesen végeztek a munkájukat.

● A címszavak listájának összeállításakor nem okozott fejtörést, hogy mi kerüljön a kötetbe és mi maradjon ki?

– Valójában a Szimbólumtár létrejöttét Fabiny Tibor, Pál József és Szörényi László kezdeményezték. Az általuk adott eredeti címszójegyzék ezerkétszáz tételes volt. Ebből végül úgy lett hétszáz, hogy kiestek a rokon értelmű szavak és a katolikus ikonográfia témakörhöz tartozó fogalmak, illetve a görög és a római mito-

lógia alakjait együtt tárgyaltuk. Engem egyébként Pál József kért fel erre a munkára, mondván: kell egy ember, aki függetlenített munkatársként szervezi, koordinálja a kötetrel kapcsolatos ügyeket, és tartja a kapcsolatot a szócikkíró egyetemistákkal.

● Ahogy tehát fogytak a címszavak, úgy állt össze a szerves egész a könyv. De mi jelentette a kiindulópontot?

– A nyugati jelképszótárak, amelyeknek adatait forráskutatással egészítettük ki. Valójában ez a Szimbólumtár kuriózuma. Ennek a törekvésnek köszönhetően a magyar kultúrából vett példák is szervesen beilleszkednek az egyetemes kultúrából kiemelt adatok sokaságába.

● Körülbelül tíz évvel ezelőtt jelent meg Hoppál Mihály, Jankovics Marcell, Nagy András és Szemadám György Jelképtár című kötet, amely ötszáz szócikket tartalmaz. Miben különbözik a Szimbólumtár a Jelképtártól?

– Míg a Jelképtár inkább néprajzi központú, addig a Szimbólumtár a művészetekben és a vallási szertartásokban meglévő kulturális jelképeket tárja az olvasó elé. Alapvetően a két kötet kiegészíti egymást.

● Hoppál Mihály azt írja, hogy a jel- és képvilágunk sokszor áthatolhatatlan erdő. Ön szerint is áthatolhatatlan a képes beszéd erdeje?

– Igen, hiszen minden kultúrának, kornak, sőt, minden embernek megvan a maga szimbólumtára. Egy ilyen kötet éppen a tájékozódást hivatott elősegíteni.

● Jelképek születnek, fakulnak meg és tűnnek el a süllyesztőben. Léteznek-e megfelfedhetetlen szimbólumok?

– A szimbólumok rendszere nagyon képlekeny és mobil. Minden korszak más jelentéssel ruházza fel a jelképeket. Bizonyos jelek – elsősorban a nem képszerű szimbólumok, például a geometrikus jelek, forrásértékű adatok híján – örökre némák maradhatnak.

● Lesz-e folytatása ennek a tudományos munkának?

– Az Ikonológia és műértelmezés sorozat újabb kötetekkel bővül, egyetemi előadás is kapcsolódik ehhez a tudományterülethez, amelyet Szőnyi György Endrével közösen tartunk. Nagyon bírom abban, hogy hosszú távon is lesz lehetőség a bölcsészettudományi karon a hallgatók bevonásával továbbvinni a szimbólumkutatás hagyományát.

Szabó C. Szilárd

Újvári Edit, a Szimbólumtár társszerkesztője. (Fotó: Schmidt Andrea)